

ne bezpośrednio z budżetu gminy (art. 11 ust. 1 uofp). Zarząd JST, odpowiedzialny za wykonanie budżetu tej jednostki, może określić harmonogram wykonywania wydatków, zgodnie z którym środki są przekazywane podległym jednostkom budżetowym, odpowiedzialnym za wykonywanie określonych zadań JST (art. 249 ust. 6 uofp). Środki podległym jednostkom budżetowym powinny być przekazywane zgodnie ze sporządzonymi przez nie zapotrzebowaniami na środki na wydatki, uwzględniającymi wymagane terminy płatności zobowiązań. Nie ma podstaw prawnych do tego, aby jednostki budżetowe obciążały urząd gminy należnościami na podstawie dowodów księgowych potwierdzających wykonywanie „usług” na jego rzecz, ponieważ jednostki te wykonują zadania nałożone ustawami na JST – i świadczą je nie na rzecz urzędu gminy, ale na rzecz jej mieszkańców (w ogóle lub określonych grup).

Wykonywanie czynności prawnych mających na celu obejście prawa

Nieprawidłowość: Gdy w budżecie miasta nie było zabezpieczonych środków na wykonanie określonych dostaw czy usług, burmistrz zawierał z dostawcami i wykonawcami umowy zlecenia i o dzieło, w których nie określano wysokości wynagrodzenia za ich wykonanie, zapisując jedynie, że wykonawcy zlecenia/dzieła zostanie wypłacone wynagrodzenie na podstawie przedłożonego przez niego rachunku. Umowy te nie były przedkładane do kontrasygnaty. W okresie od zawarcia umów do wypłaty środków w budżecie były dokonywane zmiany w wymaganym trybie i dopiero wtedy następowała konkretyzacja kwot wynagrodzeń za realizację umów i ich ujęcie w ewidencji zaangażowania wydatków.

Prawidłowy sposób postępowania: Burmistrz miasta nie może zaciągać zobowiązań nieprzewidzianych w budżecie albo przekraczających kwoty w nim zabezpieczone. Zawieranie przez niego umów, w których nie była określona wartość zo-

bowiązań, było wykonywaniem czynności prawnych w celu obejścia prawa, co powodowało, że czynności te były nieważne z mocy prawa (art. 58 § 1 k.c.). W efekcie tego umowy te powinny być kwestionowane przez skarbnika gminy po przedłożeniu ich do kontrasygnaty – do czego jednak nie dochodziło na skutek ich nieprzekazania przez burmistrza. Kolejnym etapem, na którym należało kwestionować te umowy, była kontrola merytoryczna dowodów księgowych wykonywana przez pracowników komórek merytorycznych oraz kontrola wstępna wykonywana przez skarbnika, którzy powinni byli odmawiać zatwierdzenia do wypłaty kontrahentom należności na podstawie nieważnych z mocy prawa umów. W razie otrzymania od burmistrza polecenia dokonania wypłaty środków, skarbnik powinien poinformować o tym na piśmie radę miejską oraz właściwą regionalną izbę obrachunkową.

Nieprawidłowe rozliczenie wyników weryfikacji sald kont

Nieprawidłowość: W dniach od 11 do 15 stycznia 2016 r. przeprowadzono inwentaryzację metodą weryfikacji sald kont: 011, 020, 030, 080, 234 i 840 z dokumentacją źródłową za rok 2015. Wyniki inwentaryzacji ujęto w protokole, w którym wartość inwentaryzowanego mienia została porównana z saldami tych kont na dzień 15 stycznia 2016 r. Nieprawidłowe ustalenie terminu, na jaki rozliczane były wyniki inwentaryzacji, nie tylko naruszało przepisy art. 26 ust. 1 pkt 3 uor, ale spowodowało także, że jednostka nie ustaliła rzeczywistego stanu aktywów i pasywów ewidencjonowanych na ww. kontach na dzień 31 grudnia 2015 r., co podważa zarówno rzetelność ksiąg rachunkowych za ten rok, jak i sporządzonego na ich podstawie bilansu.

Prawidłowy sposób postępowania: Inwentaryzacja pasywów i aktywów za rok obrotowy 2015, przeprowadzana w drodze porównania danych ujętych w księgach rachunkowych z odpowied-

nimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników, powinna być przeprowadzona według stanu na 31 grudnia 2015 r. Ponieważ uor nie dopuszcza w przypadku inwentaryzacji w drodze weryfikacji sald możliwości przeprowadzenia jej według innego stanu niż na ostatni dzień roku obrotowego, jednostki nie mogą dowolnie określać daty, według której będą rozliczane wyniki tej inwentaryzacji (tak jak jest to w przypadku inwentaryzacji aktywów w drodze spisu z natury lub potwierdzenia sald), tym bardziej nie mogą ustalać tego dnia po dniu bilansowym.

Niezasadniona zmiana metody inwentaryzacji

Nieprawidłowość: Pracownicy komórki księgowości wysłali do kontrahentów wezwania do potwierdzenia sald należności jednostki za 2015 r. dopiero w dniach od 11 do 21 stycznia 2016 r., co spowodowało, że inwentaryzacja należności metodą potwierdzenia sald nie mogła zostać przeprowadzona w terminie ustawowym. Biorąc to pod uwagę, główna księgowa poleciła, aby należności zostały zinwentaryzowane w drodze weryfikacji sald, ponieważ taka zmiana miała by uwolnić kierownika jednostki od odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (jako że inwentaryzacja w drodze weryfikacji zapisów w księgach z dokumentacją, która musi być przeprowadzana według stanu na ostatni dzień roku obrotowego, może być przepro-

wadzana praktycznie aż do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za ten rok).

Prawidłowy sposób postępowania: Zmiana metody inwentaryzacji z uzgodnienia sald należności z kontrahentami na weryfikację sald należności na podstawie dokumentacji źródłowej posiadanej przez jednostkę może być stosowana jedynie w sytuacji, gdy z uzasadnionych przyczyn nie było możliwe przeprowadzenie tej inwentaryzacji metodą właściwą. Taką uzasadnioną przyczyną nie mogą być zaniedbania w wykonywaniu obowiązków służbowych przez pracowników komórki księgowości, odpowiedzialnych za wystawienie i wysłanie wezwań do uzgodnienia sald. Po to art. 26 ust. 3 pkt 1 uor daje jednostkom możliwość przeprowadzania uzgodnień sald należności z kontrahentami za dany rok już od początku IV kwartału tego roku obrotowego aż do 15 stycznia roku kolejnego, aby prace te mogły być wykonane prawidłowo, przy uwzględnieniu różnych innych obowiązków wykonywanych przez pracowników komórki księgowości na koniec roku obrotowego. Zarówno główny księgowy jednostki, jak i jej kierownik są zobowiązani do bieżącego nadzorowania przebiegu prac inwentaryzacyjnych i natychmiastowego reagowania w razie zagrożenia terminów ich zakończenia. Reakcja ta jednak nie powinna ograniczać się do działań mających na celu obejście przepisów prawa, lecz do zapewnienia ich prawidłowego wykonywania przez podwładnych.

MASZ PROBLEM Z EWIDENCJĄ I ROZLICZENIEM VAT? – przyślij swoje pytanie do redakcji PRB pod adresem: malgorzata.majewska@infor.pl lub zamieść na profilu społecznościowym: www.facebook.com/PRBinfor.pl, a nasz ekspert udzieli Ci odpowiedzi.

29 września 2015 r. zapadł wyrok TSUE, w którym wskazano, że samorządowe jednostki budżetowe nie posiadają odrębności podatkowej na gruncie przepisów o VAT, zatem wszelkie czynności przez nie dokonywane powinny być rozliczane przez jednostkę samorządu terytorialnego, która je utworzyła. **Termin „centralizacji” rozliczeń w JST w zakresie VAT Ministerstwo Finansów przesunęło na 1 stycznia 2017 r.**

Czekamy na zakończenie prac nad ustawą o zasadach rozliczeń w podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków europejskich przez jednostki samorządu terytorialnego oraz o zmianie ustawy o finansach publicznych.